קטנה שחלצה תחלון משתגדיל ואם לא חלצה חליצה פסולה · וא"ת אמאי לא עריב וחני להו קטנה בהדי חרש וחרשת וקטן וי"ל (כדמוכח) משום דבקטנה פליג רבי יוסי בגמ' ואם תאמר מ"מ כיון דהגיע פסולה אמאי חני שתחלון משתגדיל ודוק דלא חני ליה גבי קטן ו"ל דאי לא הוה חני גבי קטנה ה"א דחליצתה פסולה מדרבנן דהא דמקשינן אשה לאיש אינו מן התורה להכי חני תחלון משתגדיל יחוד לגמרא דחליצת קטנה אינה כלום כמו חליצת קטן ומיהו בירושלמי גרסי' בסדר המשנה תחלון משתגדיל ואם לא חלצה חליצתה כשירה משמע שסובר דהא דמקשי רבי מאיר אשה לאיש הייט מדרבנן אבל לרבי יוסי חולצת לכתחלה כדאשכחן בעובדא דלקמן ובירושלמי נמי מוקי לה כר"מ: **אבא** יודן בירושלמי ואבדן ליסמא קלילא: **מי** שצריך לו עם קדוש וספסא על רגלי עם קדוש · והא דאמר דפ"ד דתרומות (דף ז:) מזהרה לדיין שלא יפסע על רגלי עם קדוש הייט היכא שלא יצא לעורך עם קדוש אי נמי אפילו יצא לעורך יש לו לקבל דרכו כל מה שיכול כדאמרינן (קידושין דף לב:) מזהרה לזקן שלא יטריח מוריאתו ובהוריות (דף יג:) תניא בני חכמים וח"מ בזמן שהלבור לריכין להם מפסיעין על רגלי העם כו' יצא לעורך ככם ויוסב במקומו פירוש [א] לעורך העם ובתוספתא גרסינן בהדיא יצא לעורך העם: **רבא** אמר משמגיע לעונת נדריס.

ואם תאמר בדפרק יוצא דופן (נדה מו: ופס) קאמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שעותיה אינה לריכה בדיקה חזקה הביאה סימנין ומסיק כי קאמר רבא לגמיאון אבל לחליצה בעיא בדיקה אלמא קטנה לא חלצה ואר"מ דרבא חיילי הכא אליבא דרבי יוסי אבל אינו גופיה סבר עד שתביא שתי שערות והא דמסיק הכא והלכתא עד שתביא שתי שערות סיומא דמילתא הוא ובפרק התקבל (גיטין סה. ופס) דקאמר רבא גבי שלש מהות בקטן הגיע לעונת נדרים נדרו נדר: והקדשו הקדש וכגון בקטנה תולגת מדה זו עושה אליבא דרבי יוסי ועוד דר"י הוכיח שם מכח ההיא דמי שמת (כ"ב קמה.) דרבה גרס ולא רבא:

לכתחלה בעי חמשה · מכאן יש ללמוד דאין לריך חמשה אפי' לכתחלה ומיהו לפרסומי מילתא עבדינן בחמשה:

רבי שמעון ורבי יוחנן הסנדלר מכשיריס בשנים · ולא דוקא שנים אלא לשון עדות בעלמא נקט שנים ובקונטרס ל"ג שנים:

ובא מעשה לפני ר' עקיבא בבית האסורין · וא"ת והא במתני' משמע בהדיא שחלצה בבית האסורין דקתני מעשה שחלצה ביבמה לבית האסורין אמר רב יהודה אמר רב *רב זו הברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים *אין חליצת קטן כלום: קטנה שחלצה וכו': אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"מ דאמר איש כתוב בפרשה *ומקשינן אשה לאיש אבל חכמים אומרים *איש כתיב בפרשה, אשה בין גדולה בין קטנה, *מאן חכמים? *רבי יוסי היא-דר' חייא בר' שמעון בר רבי הוו יתבי פתח חד מינייהו ואמר המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנאמר *והיו עיני ולבי שם כל הימים (מ"מ) והדר אמר עיניו למעלה שנאמר *נשא לבבנו אל כפים אל הכי (ג) אתא ר' ישמעאל בר' יוסי לגביהו, אמר להו במאי עסקיתו? אמרו ליה בתפלה, אמר להו כך אמר אבא: "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כדי שיתקיימו שני מקראות הללו" אדהכי אתא רבי למתיבתא-אינהו דהוו קלילי יתיבו בדוכתייהו, רבי ישמעאל ברבי יוסי אגב יוקריה הוה מפסע ואזיל, אמר ליה אבדן-מי הוא זה שמפסע על ראשי עם קדוש? אמר ליה אני ישמעאל בר' יוסי שבאתי ללמוד תורה מרבי, אמר ליה, וכי אתה הגון ללמוד תורה מרבי? אמר ליה וכי משה היה הגון ללמוד תורה מפי הגבורה? אמר ליה וכי משה אתה? אמר ליה וכי רבך אלהים הוא? אמר רב יוסף שקליה רבי *למטרפסיה דקאמר ליה "רבך" ולא "רבי" אדהכי אתיא יבמה לבמה, דרבי, אמר ליה רבי לאבדן פוק בדקה, לבתר דנפק אמר ליה ר' ישמעאל כך אמר אבא איש כתוב בפרשה אבל אשה בין גדולה בין קטנה, אמר ליה תא לא צריכת בבר הורה זקן, קמפסע אבדן ואתי, אמר ליה רבי ישמעאל בר' יוסי: מי שצריך לו עם קדוש יפסע על ראש עם קדוש, מי שאין צריך לו עם קדוש היאך יפסע על ראש עם קדוש, אמר ליה רבי לאבדן: קום בדוכתיך תאנא באותה שעה נצטרע אבדן, וטבעו שני בניו, ומאנו שתי כלותיו אמר רב נחמן בר יצחק בריך רחמנא דכספיה לאבדן בהאי עלמא אמר ר' אמי מדבריו של ברבי נלמוד קטנה חולצת בפעוטות, רבא אמר עד שתגיע לעונת נדרים והלכתא עד שתביא שתי שערות: חלצה בשנים וכו': *אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אין הלכה כאותו הזוג, והא אמר ר"נ חדא זימנא דאמר רב יוסף בר מניומי *אמר רב נחמן (ג) חליצה בשלשה: צריכי דאי איסמר הך קמייתא הוה אמינא ה"מ לכתחילה אבל דיעבד אפי' תרי קמ"ל אין הלכה כאותו הזוג ואי אשמעינן אין הלכה כאותו הזוג אלא כתנא קמא ה"א דיעבד אבל לכתחילה ליבעי חמשה, צריכא: מעשה שחלצו בינו לבינה מי ידענא? אמר רב יהודה אמר שמואל ועדים רואין אותו מבחוץ איבעיא להו מעשה שחלצו בינו לבינה אבראי ובא מעשה לפני ר"ע בבית האסורין או דלמא מעשה שחלצו בינו לבינה בבית האסורין? אמר רב יהודה אמר רב בבית האסורין היה מעשה ולבית האסורין בא מעשה. ת"ר

ע"ד דברי ר' מאיר · דאמר בהתאה רבה (לעיל לו.) עשו חליצת בן תשע כגון בגדול: אבל חכמים אומרים (ד) · דפליגי עליה התם ואמרי עשו ביאת בן ט' כמאמר בגדול אבל בחליצה לא ס"ל כותיה: אין חליצת קטן כלום · אפי' לפוסלה עליו: זו דברי ר' מאיר · דסמעינן תורה אור ליה דאמר קטן וקטנה לא מוליין ולא מייבמין: אשה ואיש · דכתיב (דברים כה) "ואם לא יחפוץ האיש" ולא קטן ואשה נמי אע"ג דלא כתיב מיעוטא בעינן גדולה כאיש דאיתקש לה דכתיב בההוא קרא ועלתה יבמתו השערה": עיניו למטה · כלפי ארץ ישראל משום דשכינה התם קיימא דכתיב "והיו עיני ולבי שם": אתא רבי למתיבתא · למדרש ואיבעי כל חד למיתב אחוכתיה: ר' ישמעאל בר' יוסי בעל בשר הוה כדאמרי' בהשוכר את הפועלים (ב"מ פד.): מפסע ואזיל · הולך לאט: אבדן · תלמידו של רבי היה: שקליה רבי למטרפסיה · לגמולו על ששמע ולא מיחה: פוק בדקה · אם כהיאה שתי שערות: לא צריכא · למיבדקה: כבר הורה זקן · רבי יוסי: לעטרע אבדן · עוכשו של לשון הרע= ענעים: מדברי של ברבי · ר' יוסי, כל "ברבי" לשון אדם גדול: קטנה תולגת · משהיא כפעוטות כבר שיש כבר שבע דתקן במס' ניטין (דף נז.) הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין הלכך לענין חליצה הוא"ל ולא כתיב מיעוטא, כשירה משהיא בפרק הזה שיודעת מעט להבחין: לעונת נדרים · שנה אחת קודם לזמן שתי שערות כדתנן בפרק יוצא דופן (נדה מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקים, אם יודעת לשם מי נדרה והקדישה, דבריה קיימין: אין הלכה כאותו הזוג · אלא כתנא קמא דבעי ג': והאמר רב נחמן כו': ברים פירקא (דף קא:): קמ"ל אין הלכה כאותו הזוג · דאע"ג דאי עבד הוא כדקתני חליצה בשנים וקתני מכשירין: הני מילי דסני בחלצה דיעבד· כדקתני חליצה בשלשה ומגלא אחד מהן קרוב או פסול פסולה הא כולם כשרים חליצה כשירה אבל לכתחלה ליבעי חמשה כרבי יהודה קמ"ל גבי פעוטות דרבי יהודה הלכתא כת"ק: על

[עי' תוספות לעיל ע. ד"ה ר"מ כו' דגרסו סבא שמואל]

[לעיל מח. לקמן קיט:]

כ"ב קט. נדה נב. * הגיע כה בתפילה באופן ישראל

[עירובין סג. וש"נ] * ערכין לב:

(ד) נמ' כל הימים (ותר אמר עיניו למעלה) תמ"מ וכ"ב ס"ת וחד אמר המתפלל צריך שיכוין לתת לבו למעלה שנאמר כמה: (ג) שם אמר רב נחמן הלכה חליצה בשלשה: (ד) רש"י ד"ה אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן כלום אפי' לפוסלה עליו דפליגי עליה דפליגי

* מגה לז.

הגהות הב"ח

(א) תוס' מד"ה מי · פי' לעורך דעם כו'. כ"כ מע"ג (עי' בגמ' שם):

הגהות הגר"א

(ב) נמ' כל הימים (ותר אמר עיניו למעלה) תמ"מ וכ"ב ס"ת וחד אמר המתפלל צריך שיכוין לתת לבו למעלה שנאמר כמה: (ג) שם אמר רב נחמן הלכה חליצה בשלשה: (ד) רש"י ד"ה אבל חכמים אומרים אין חליצת קטן כלום אפי' לפוסלה עליו דפליגי

[עמ"ש על הגליון סמוכים מז: בשם הערוך]

גליון הש"ס

גמ' רבי יוסי היא · עי' לעיל דף מז ע"ב תוס' ד"ה אין מוסגין: תוס' ד"ה קטנה ש"ת לה. ומיהו בירושלמי גרסי' וכו'. עי' בכורות דף כב ע"ב תוס' ד"ה מירום וחיקוב:

* רש"ש לעיל לגי' תוס' ד"ה אם אינך מוכר ... הפסוקים מ"מ ... ס"ת ... מ"מ ... ב"ר ...

נוסח אחר

• מאי תנאים דתלקים אר"מ ומאיר ... בתלגה ר' יוסי

נוסח אחר

תוס' חד מקמאי אמרי משמיה דר"א [שמואל] חליצה פסולים ופסולים קטן ואנפלייא פסולותיאינו פסולותיא"ר ישמעאל בר"י המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה כדי לקיים ב' מקראות הללו והיו עיני ולבי שם כל הימים ובתיב נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים. הא דפסקי הלכתא עד שתביא ב' שערות ה"מ לכתחלה דלא חלצה עד שתביא ב' שערות אבל דיעבד הא תנן קטנה שחלצה תחלון משתגדל ואם לא חלצה חליצתה כשירה: הא דתנן מעשה שחלצה בינו לבינה מנא ידעינן א"ר יהודה אמר שמואל בעדים רואין אותם מבחוץ. אפ"ה ליה הלכתא כר"ע אלא חליצה פסולה: חליצה